

Michiel Hendryckx
Schoonheid als verzet

HANNIBAL

GENT, 1974.

Zelfportret met mijn allereerste Vespa, gemaakt met een Linhof 4x5 inch-platen-camera in de studio van de academie.

Dit boek is geen carrièreoverzicht. Er staan foto's in die in de loop der jaren zijn blijven bovendrijven. Waar ik blijf naar kijken omdat ik ze nog altijd bijzonder vind of, nog beter, omdat het verhaal dat ze vertellen blijft boeien. Nooit heb ik achteromgekeken. Fotograaf zijn was gewoon mijn beroep. Zodra de foto in de krant had gestaan, was ik hem snel vergeten. Ook als ik iemand op een van mijn foto's aardappelen zag schillen, was ik geenszins geschokt. Integendeel. Het is altijd mijn wens geweest om van dag op dag voor een krant te mogen werken. Deel te zijn van het dagelijkse leven. Ik voel nog precies hoe euforisch ik was toen ik op de Gentse Korenmarkt een tram voorbij zag rijden met iemand aan het raam die in de krant naar mijn eerste gepubliceerde foto zat te kijken.

Ik heb nooit een eigen herkenbare stijl willen ontwikkelen. Wat op de foto staat is hoofdzaak, niet wie hem heeft gemaakt. Dat is gedurende al die jaren zo gebleven. Ik heb het niet begrepen op collega's die hun onderwerp voor eigen eer en glorie gebruiken. Dat is een vorm van uitbuiting, van respectloos omgaan met de wereld. Zonder de te koesteren werkelijkheid is er geen fotografie. Opgesloten in een zolderkamer kan men met pen en papier best iets moois bedenken. Om te fotograferen, beslist als men het een leven lang wil blijven doen, moet men de straat op.

Bij het fotograferen en zeker bij het schrijven is de lezer, de toeschouwer me altijd nabij. Ik heb nooit werk gemaakt om in schoendozen weg te zetten. Ik ben altijd op zoek gegaan naar een duidelijke taal om te informeren, te ontroeren. En schoonheid was daarbij vaak het lokmiddel om gezien te worden.

In dit boek staat een foto gemaakt vanop de top van de Mont Ventoux. Samen met een tiental van mijn beelden hangt het landschap op de palliatieve afdeling van een Gents ziekenhuis. Een vrouw die geenszins wist dat ik de fotograaf was, vertelde me dat in de ontstellende weken dat ze bij haar stervende zus had gewaakt precies dat beeld haar houvast had gegeven.

Michiel Hendryckx

Popmuziek

Een van de grootste verworvenheden van deze eeuw is de popmuziek. Niet zozeer de muziek op zich maar het effect ervan op de samenleving. Dankzij de popmuziek zijn verschillende generaties van, het moet gezegd, vooral mannen er niet in geslaagd volwassen te worden.

Ik herinner me nog mijn vader toen hij achtenveertig was, toen hij net zo oud was als ik

nu ben. Een keurig, hard werkend, toegewijd en voor alles uiterst ernstig man. Een van zijn weinige verzetjes was op zondag met de krant op schoot naar een klassieke plaat luisteren.

Als ik 's avonds thuis kom, loop ik steevast naar de stereo en laat het huis vollopen met muziek. Popmuziek. Als het even meezit, sta ik na enkele minuten mee te spelen. Ga ik zo schaamteloos op in de muziek dat ik het niet laten kan om een denkbeeldige gitaar tegen mijn bekken te drukken en wijdbeens midden de kamer te soleren. Er bestaat zelfs een mooi Nederlands woord voor het fenomeen: de luchtgitaar. Mijn god, wat ben ik gelukkig dat ik geen gitaar kan spelen. Wie dat instrument echt beheerst, voelt zichzelf vast een onnozelaar met een luchtgitaar om de nek.

Als ik weer eens een volledige song heb uitgespeeld en overgelukkig en toch ook een beetje bekaf naar de keuken zwijmel, denk ik dikwijls aan mijn dierbare vader. Wat heeft hij toch allemaal niet moeten missen in zijn leven? Was hij geen ander (gelukkiger?) man geweest als hij net zo vrij was geweest? Lichtzinniger? Want dat is het. Goeie popmuziek is luchtige ernst. Het gros van de popmuziek heeft slechts één thema en dat is de liefde. Het onvermogen om lief te hebben. Op zich een ernstig probleem. Maar door de bijzondere vaart eigen aan popmuziek wordt ook die ellende een feest.

Als u alsnog wil instappen, kan ik ten zeerste *Rumours* van de Brits-Amerikaanse band *Fleetwood Mac* aanbevelen. Dit in 1977 uitgebrachte album is vandaag nog altijd de ultieme popplaat, bevat geen enkel overbodig nummer en is uiterst geschikt voor de betere thuisvertoning. Alleen wil ik nog aanraden om 's avonds de gordijnen dicht te doen. Dat u niet meemaakt wat mij onlangs overkwam. Toen ik plots middenin een meeslepende solo de stoep zag volstaan met een vijftal verbaasd toekijkende wandelaars.

Michiel HENDRYCKX

DE STANDAARD, 9 JULI 1999.

In 1999 verscheen in de krant dagelijks, een jaar lang, een column over wat de voorbije eeuw ons had gebracht. Ik schreef er een vijftal.

GENT, 16 FEBRUARI 2011.

Louis met melodica. Later wordt piano zijn instrument.

JETTE, DECEMBER 1999.

Galeriehouder Ronny Van de Velde met het schaakbord van de meester in de rijwoning waar René Magritte tussen 1930 en 1954 vierentwintig jaar heeft gewoond en gewerkt.

KAMP WESTERBORK, FEBRUARI 2015.

Op de Drentse heide bij Hooghalen lag het voormalige doorvoerkamp Westerbork. Van daaruit zijn 107.000 gevangenen naar het oosten gevoerd, van wie er slechts 5.000 levend terugkeerden. Dat de oorspronkelijke commandantswoning als rijksmonument beschermd werd, zegt iets over de overspannen verhouding van de Nederlanders met hun oorlogsverleden. Het aantal in de Tweede Wereldoorlog uit Nederland weggevoerde Joden ligt gevoelig hoger dan in andere door de Duitsers bezette landen. Wat toen in Nederland

fout ging, wordt overgecompenseerd door het knuffelen van wat nog rest. Het is niet omdat de bouwvallige woning het enige overgebleven gebouw van het kamp is, dat het zoveel zorg verdient. Het huis zegt niets over de ellende van de oorspronkelijke kampbewoners. Door het gebouw in een vitrine te zetten krijgt het dan ook nog eens de aandacht die het niet verdient. De overkapping heeft 1,6 miljoen euro gekost. Dit is niet langer zorgvuldig omgaan met het verleden, het is een verontrustende vorm van historische smetvrees.

LE GUÉTIN, JUNI 2003.

Jacky Benoit was een van de laatste professionele vissers op de Loire. In de buurt van Nevers, bij de samenvloeiing met de Allier, lagen zijn boten. Platte schuiten met een diepgang van nauwelijks enkele centimeters, die ook in volle zomer bij laag water de rivier op konden. De foto is gemaakt na de vangst. We waren naar een zandplaat midden in de rivier gevaren. Jacky ging aan land om zijn net schoon te maken. Zijn hond rende blaffend naar enkele opvliegende meeuwen en kwam dan terug om de aardigheid van de foto te zijn. Heerlijk hoe hij daar voor altijd stilstaat, met zijn voorpoot die de grond net niet raakt.

DE BEGRAAFPLAATS VAN MUIZEN BIJ MECHELEN, APRIL 2018.

Een broedend ooievaarskoppel bouwt verder aan Christus' doornenkroon.

↓ **MONTICIANO, JULI 2015.**

Zo'n 26 kilometer ten zuiden van Siena, afgaand op de geur, komt men bij de Bagni di Petriolo. Lang voor men het kuuroord ziet, kan men het ruiken. Hoe sterk de plek ook naar de duivel geurt, het is een hemel op aarde. Aan de beboste oevers van de Farma stroomt het warme, zwavelhoudende water uit spleten in de rivier. Tot de zestiende eeuw was de plek een gerenommeerd kuuroord. Resten van versterkte muren herinneren aan de tijd dat de pausen hier kwamen baden. Vandaag zijn de thermen een vrijhaven.

HET KASTEEL VAN COMPIÈGNE, NOVEMBER 2011.

Zicht vanuit de kamer waar Napoleon de eerste nacht doorbracht met zijn tweede vrouw, de negentienjarige Oostenrijkse prinses Marie-Louise. Bij aankomst bedankte Napoleon voor het geplande galadiner en trok zich met de kersverse keizerin in zijn appartement terug voor *un souper en tête-à-tête*. Na het eten vroeg Napoleon: "*Quelles instructions avez-vous reçu de vos parents?*" Voor ze zich ging klaarmaken, antwoordde Marie-Louise: "*De vous obéir en toutes choses.*" Nadat hij zich volledig met eau de cologne had besprenkeld, ging de keizer naakt naast haar in bed liggen.

MONTFAUCON D'ARGONNE, DECEMBER 2020.

In het jaar van de maskers zijn we dikwijls over de grens geglipt naar onze tweede thuis in de Argonne. Ook toen het strikt niet mocht.

↓ **WARANDEPARK, BRUSSEL, 2008.**

Toen ik voor de krant werkte en in Brussel moest zijn, parkeerde ik vaak de auto aan het Koninklijk Paleis. Van daar reed ik verder met mijn vouwfiets. De foto is gemaakt terwijl ik in de auto zit te wachten. Door scherp te stellen op de regendruppels op de voorruit lijkt de wereld geschilderd met Oost-Indische inkt. Hoe evident abstract de werkelijkheid kan zijn.

FROMERÉVILLE-LES-VALLONS, DECEMBER 2015.

Deze zomereik bij Fromeréville heb ik toevallig ontdekt door een verkeerde afslag te nemen. Een jaar lang heb ik de boom gefotografeerd. Hier is het toevallig kerstdag. De eik staat afgelegen en is alleen te bereiken over niet geruimde wegen. Vooral bovenaan de heuvelruggen heeft de wind de sneeuw vervaarlijk opgehoopt. Ik denk opgelucht aan mijn winterbanden.

Met wat verbeelding zou de foto ook in het licht van de volle maan kunnen zijn gemaakt. Dat komt door het felle contrast van de middagzon op de glanzende sneeuw. Als men dan nog net wat detail in de sneeuw wil, is de helderblauwe hemel vanzelf onderbelicht. Vandaar dat het op nacht bij heldere hemel lijkt. In de winter, zeker tijdens de kortste dagen, blijft de zon de ganse dag fotogeniek laag. Dan worden de kleinste oneffenheden zichtbaar, zoals hier de ribbels vooraan. Het is de sneeuw die in de beschutting van de nog jonge koolzaadplantjes uit de wind is blijven liggen.

→ GENT, 2001.

We zien haar, veel haar, een neus, lippen en een geprononceerde adamsappel. Geen ogen en toch herkent iedereen onmiddellijk Herman Brusselmans. De volksschrijver is een icoon, een wezenlijk deel van onze collectieve huisraad. De foto is me nabij. Niet alleen omdat Herman erop staat. Vooral omdat de ingreep minimaal is en het effect groot. Een variant van het portret (met sigaret) was ooit de cover van *DS Magazine* en daar zijn toen veel negatieve reacties op gekomen. Wat was het ooit heerlijk leven in een land waar de goegemeente met een kam op de kast te krijgen was.

↑↑ **BAR-LE-DUC, ÉGLISE SAINT-ÉTIENNE, AUGUSTUS 2012.**

De prins van Oranje René de Chalon raakt gewond bij de slag om Saint-Dizier (1544). Een dag later sterft hij met een ontroostbare keizer Karel aan zijn zijde. De dodenherdenking duurt twee volle dagen, waarna het stoffelijk overschot in processie naar Breda wordt gedragen. Zijn vrouw, Anne de Lorraine, blijft achter met het uitgesneden hart van haar man. Na drie jaar geeft de jonge weduwe aan beeldhouwer Ligier Richier opdracht haar man af te beelden in staat van ontbinding. Is dit de triomf van de ware liefde? Hoe haar man daar fier en vervallen zijn eigen hart hoog houdt. Het hart, symbool van hun verbond dat dood en verrotting overstijgt. Of ben ik eenentwintigste-eeuws naïef en zijn we niet in staat ons te verplaatsen in het gevoelsleven van een prinses die in de zestiende eeuw leefde? Bronnen hebben het helemaal niet over liefde en verlangen. In tijden van oorlog en pest was dit kunstwerk een allegorie, een voorstelling van de verschrikking die toen over de wereld heerste. Of is het meesterwerk van Ligier Richier, met terugblik, niet het helderst denkbare beeld van wat de renaissance was? Hoe de godvrezende middeleeuwse mens zijn rug keert naar zijn verzonnen schepper en weer bezit neemt van zijn vergankelijke lichaam.

↑ **BRUSSEL, MAART 2011.**

Choreografe Anne Teresa De Keersmaeker.

NOORWEGEN, NATIONAAL PARK FOLGEFONNA, MEI 2009.

HALTWHISTLE, NORTHUMBERLAND, APRIL 2009.

Hadrian's Wall op de grens tussen Engeland en Schotland. Landschapsschilder Harry D. Hall is de avond voordien moeten vluchten voor de regen. In alle vroegte komt hij zijn schilderij afwerken. Ik vraag of ik hem op de rug mag fotograferen, zodat het beeld op het doek samenvalt met het landschap. Meteen was de foto een favoriet.

RICCIONE, MAART 2009.
Een hotelkamer.

← GENT, SEPTEMBER 2024.

Michaël Borremans in zijn atelier in Sint-Amandsberg.

CALANDA, ARAGÓN, GOEDE VRIJDAG 1994.

De Spaanse cineast Luis Buñuel (1900-1983) heeft in dit dorp zijn jeugd doorgebracht. In zijn schitterende memoires *Mijn laatste snik – Discrete herinneringen* (Meulenhoff, Amsterdam, 1983) beschrijft hij het jaarlijkse trommelritueel op Goede Vrijdag. De foto is gemaakt tijdens mijn tweede bezoek in de Goede Week aan Calanda. Trommelaars maken zich in de kerk op voor een van de vele processies.

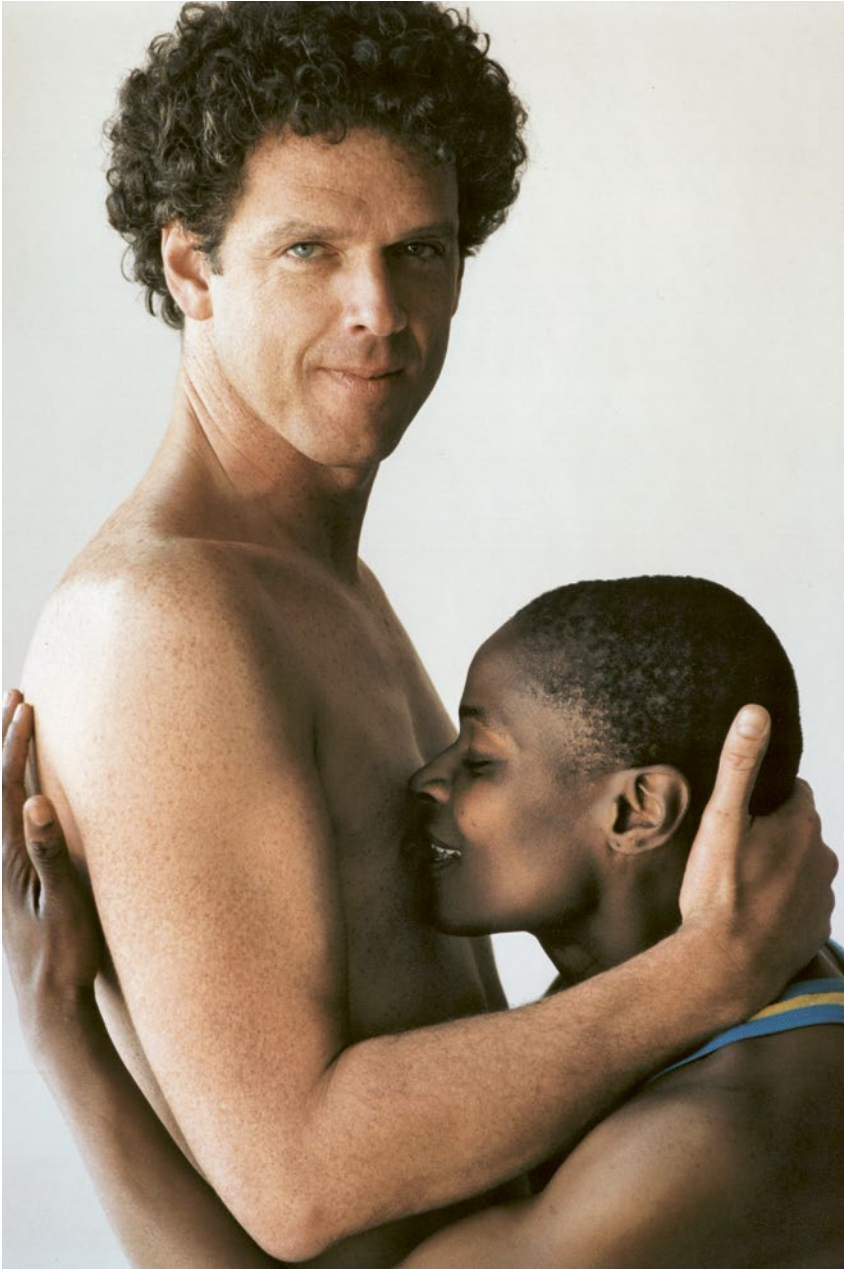

TATE BRITAIN, LONDEN, APRIL 2023.

John Constable, *Cloud Study* (1822).

← GERAARDSBERGEN, APRIL 2009.

In België zijn we dergelijke architectonische anomalieën zo gewoon dat niemand er nog van opkijkt. Telkens als ik in de buurt ben, rij ik even langs. De buur laat alsnog op zich wachten.

GENT, CA. 1998.

Alain Platel en zijn vrouw Isnelle da Silveira op een warme zomerdag in hun toenmalige appartement boven de Gentse Belgradostraat. Het beeld is niet in scène gezet. Isnelle nam de leiding.

ANTWERPEN, FEBRUARI 2011.

De foto is gemaakt voor een artikelenreeks over godsdienstbeleving in Vlaanderen. In de sacristie van de Antwerpse Sint-Jacobskerk maakt pastoor Luc De Maere zich op voor de zondagse hoogmis. De kort daarna gestorven De Maere trok volle kerken met zijn traditionele Latijnse misvieringen. Het is een van de laatste foto's die ik voor de krant maakte voor ik met pensioen ging. Hoe weinig spectaculair ook, het is het compleetste beeld uit mijn lange loopbaan. Alles klopt. De discrete aanwezigheid van de fotograaf, het licht, het moment, de theatrale setting. De details. Hoe die lederen handschoenen vooraan mee de sfeer tekenen.

Toen ik in de jaren tachtig bewust koos om voor een 'katholieke' krantengroep te gaan werken, werd ik door vrienden geconfronteerd met de profetische zin van Leonard Cohen: *"They sentenced me to twenty years of boredom for trying to change the system*

from within." Zo liep het niet. Mijn tijd bij de krant was een gedroomd leven zonder een glimp van verveling. En graag leef ik ook met de gedachte dat ik heb bijgedragen om die oude wereld te helpen verbouwen. Dat die superieure harteloosheid van op de foto, die tot de jaren 1980 nog evident over het land heerste, hopelijk voor altijd voorbij is.

Met dank aan Sylvia. Zonder haar graafwerk in wat moet doorgaan voor mijn archief was dit boek een stuk dunner geweest.

TEKST EN FOTO'S

© Michiel Hendryckx, 2025

PROOFREADING

Jan Haeverans

PROJECTCOÖRDINATIE

Hadewych Van den Bossche

VORMGEVING

Michiel Hendryckx
met Johan Jacobs en Natacha Hofman

DRUK & INBINDING

Printer Trento, Italië

UITGEVER

Gautier Platteau

ISBN 978 94 6341 601 7

D/2025/11922/26

NUR 653

HANNIBAL

© Hannibal Books, 2025

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.